

INVENTAIRE ARCHÉOLOGIQUE - FICHE N° 235

Op 21 Februari 1902 stelde Joseph Casier, in de rubriek "Inscripties - Museum voor Stenen Voorwerpen in de ruïnes van de St-Baafsabdij - XVIe eeuw (1581" in het Frans een fiche op over de:

Gedenksteen aan de werken van het Tolhuis

Bij de afbraakwerken (Augustus 1901) van de sluis en de oude brug van het Tolhuis hebben de werklieden een gedenksteen aan de werken, die voltooid werden in 1580, blootgelegd. Hij bestaat uit twee stukken, het ene versierd met de wapens van Gent heeft een hoogte van 0,225 m., een breedte van 0,175 m. en een dikte van 0,155 m.

Het andere, versierd met het blazoen van Josse van Bracle (1) heeft een hoogte van 0,225 m. een breedte van 0,140 m. en een dikte van 0,165 m.

Boven het wapen van Gent kan men lezen GHENT; op het bovenste deel van de twee stenen is de datum 1580 gebeiteld, 15 op de steen versierd met het wapen van Gent en 80 op deze die het wapen draagt van de Van Bracles.

Er dient vermeld te worden dat de gekroonde leeuw van het wapen van Gent

naar links gekeerd is, in tegenstelling met de gewoonte. Dergelijke vergissingen werden herhaaldelijk gedaan vóór de XVIe eeuw.

Op verschillende plekken van de steen zijn sporen te bespeuren van een rode kleur. Op de linkerzijde van de steen met de wapens van de Van Bracles heeft de beeldhouwer een rechthoekige holte uitgekapt van 0,093 m. x 0,09 m. die gesloten wordt door een steen die past in de opening.

Men heeft er drie leistenen teruggevonden met inscripties die gemaakt werden bij middel van een ijzeren punt. Zie hier de

juiste weergave:

1e Leisteen (0,07 x 0,048), **Recto:** A° 1580 vpdn/16 Augustj/gheleyt bijde /n(aer)volgen(de) comyse(n)/Joncheere Joos van/Bracle/M(eeste)r Lievin Vande(n)/Vyvere/M(eeste)rJan de Rycke/Jan Van Reiabele/A° XV° LXXX.

Verso: M(eeste)r Metser was/Joos Rooman/Ingeniaris was/ Symon Claus/Josse van Bracle was Raadsheer van Vlaanderen (2); Lievin Vande Vyver, advocaat, werd ont hoofd op 12 Juli 1584 (3); Jean De Rycke oefende de functie van Schepen van Ghedeele uit van 28 Juli tot 20 Augustus 1579 (3)

2e Leisteen (0,074 m x 0,071 m.)

Petrvs de Bvck/Landmeter. A°1580.

3e Leisteen (0,09 m. x 0,07 m.): Pe(n)neman/1580. Deze inscriptie is ave-rechts uitgevoerd. De rekeningen van de werken die aan het Tolhuis uitge-voerd werden in 1580 bestaan niet meer. Volgens deze van 1582 zijn de bedienden van de buitengewone belastinginkomsten niet meer dezelfde als in 1580 (4), maar de rekeningen vermelden nog de namen van Josse Rooman, metser van de stad, Pierre de Bucq (of de Buck), gezworen landmeter, en Simon Claus, ingenieur, alle drie hielden zij zich bezig met de werken aan de Sassevaart.

De eerste steen van de Tolhuissluis werd geplaatst door Josse van Brackle, Liévin Vande Vyvere, Jean De Rycke en Jean van Reiable, bedienden van de buitengewone belastinginkomsten van de stad Gent.

De rekeninguittreksels (5) bewijzen dat hun bevoegdheid zich uitstreckte tot de betaling van de werken aan de Sassevaart.

De ceremonie vond plaats op 16 Augustus 1580, dag op dewelke Willem de Zwijger, Gautier de Haudion en Adolf van Meetkerke, commissarissen van de vorst, in het stadhuis van Gent overgingen tot het verhoor van de algemene rekeningen van de stad over het afgelopen jaar (1579-15 Augustus 1580). De archieven van de stad bezitten deze rekeningen op dewelke men onder meer de handtekeningen nog kan lezen van deze drie personen: **Guill'e de Nassau, Walter van Haudion, dict de Ghibrecy en Adolf van Meetkerke.**

Al de bovenstaande inlichtingen zijn te danken aan de geduldige opzoekingen en de gediensstigheid van M.A. Van Werveke, Conservator van het Oudheid-kundig Museum van Gent.

(1) Zie Stadsarchief, register van de familie De Brackle.

(2) Staatsarchief in Gent, Staten van Vlaanderen, n°537 f° 53. Nationaal Archief in Brussel: Kamer der rekeningen, n°21950. Rekening van de Ontvanger der Exploiten van de Raad van Vlaanderen te Gent van 14 Juli 1582 tot 15 Juli 1583, f°8 v°.

(3) Memorieboek der stad Gent van 't jaar 1301 tot 1793, III, 87

(4) Idem . III, 52

(5) Stadsarchief, Reeks 530, n° 2, f° 98 t.e.m. 112